

Cavid Bey'in Anılarından...

Şiar Yalçın'ın babası, İttihad ve Terakkî'nin Maliye Nazırı Cavit Bey'in anılarını karıştırıyordum. Bunlar, bir yerde yayınlanmadı. Babası asıldığında Şiar iki yaşındadır. Bu anılar da, Cavit Bey'in ölümüne değin tuttuğu bir çeşit «Şiar'ın defteri.» Şiar, o yıllar el bebek gül bebek, yabancı dadılar elinde büyür. Anılar, Cavit Bey'in el yazısıyla, eski harflerle tutulmuş. Bunları, Adana'da oturan Mustafa Kemal Saybaşı çevirdi.

10 ocak 1925, Şiar'ın doğumunun 78'nci günü. İstanbul'da havalar, Cote d'Azur'daki havalar kadar güzeldir, şimdiki gibi demek. Cavit Bey, şöyle sürdürür notlarını: (Bazı sözcüklerin Türkçe karşılıklarını ayrıca içine ben yazdım.)

«... Bu senin talihindir, (şansındır). Sabah ve öğle gezintilerine devam ediyorsun. Nörsün (dadı) bugün iki buçuk ayda ikinci defa olarak ikinci gezintiden sonra müsaade alıp şehre gitti, seni annene tevdi etti. Şimdi aşağıdaki, ziyarete gelen Madam İlyasko'nun yanında annenin kucağında oturuyorsun. Uslu uslu misafir kabul ediyorsun gözbebeğim.»

88'inci gün, 20 ocak: «Her gece gözlerimizi kapamadan evvel birbirimize «Allah rahatlık versin» derken, sana da sıhhat ve afiyet, saadet temennileri ediyoruz. Hayatımızı dolduran senin küçük vücudun için, maddi, manevi tealiler (yükselmeler) istiyoruz. Ekseriya yatağında, hazen senin yanında istikbalin meçhul perdelerini yırtarak, hayatının mukadderatını okumak istiyorum. Ekser fasıllarını okuyamayacağım bu hayat kitabının senin için, dalma şimdiki gibi ruhun kadar saf olmasına dua ederek uyuyorum ve yanından uzaklaşıyorum. İyiliklerin mükafatını veren bir Adalet-i müebbede (ölümsüz Adalet) varsa sen dalma bahtiyar olacaksın yavrum. Baban, ömründe hiç kimseye bilerek bir fenalık etmemiştir; felaket ve musibet zamanlarında dalma düşmanlarına bile elini uzatmakta tereddüt etmemiştir. Annen ise vicdanların padişahına maliktir.»

14 şubat, 113'üncü gün: «Bu sabah (Good Morning) demek için, beşiğinin yanına geldim. İçinde bir melek gibi bakıyordun. Küçücük ayaklarıyla yorganını atıyor, çıplak bacaklarını gösteriyordun. Her sabahki gibi bir kaç dakika gülüştük ve ruhlarımız birbiriyle konuştu.»

Cavit Bey, notlarını ya günü günlüne ya da gün aşırı tutmuş gibi. Anılarda, Cavit Bey'in dramını da yaşıyoruz. 133'üncü gün 6 mart 1925'te şunları yazar:

«Bir yığın gazete kapadılar, İstanbul'da ve taşralarda. Niçin? Malum değil. Bu bir mukaddimedir (başlangıçtır). Her gün yeni bir fenalık duymağa hazırlanıyoruz.»

Bu sabah, telaş ile seni tartmayı unuttum. Akşamı tarttım, yine 150 gr. kadar kazandın.»

136'nci gün, 9 mart: «Her ihtimale mehni (her olasılığa karşı), belki bir iki gece başka bir dost evinde yatmak ihtiyacı hissedebileceğini kendisine hiçbir şey saklamadığım annene söyledim, endişesinden sabaha kadar uyumadı.»

Bugün fena bir gün. Sen rahatsızsın, tutan aşının verdiği fazla hararet var, sabah 39,2 idi. Bir aralık yarım derece düştü. akşam yine çıktı, yüzün ateş gibi...»

152'nci gün, 25 mart: «... Bu ay resmin benimle birlikte çıktı. Yarım saat süren bu uzun ameliyattan hiç sıklımadın. Zavallı fotoğrafçı, zavallı diyorum. Bu bir eski Rus Miralayı imiş! Rusya'nın ihtilalinden sonra, burada kendisine bir melce (sığınak) bulmuş, fotoğrafçılık ediyor, seyyar fotoğrafçılık. Bir küçük atelye yapmak için beş, on lira istedi, verdik, o kadar memnundu ve sana o kadar dua ediyordu ki, vatancüda (vatanından yoksun) olmak ne feci şey! Dünyanın bu en büyük acısından seni Allah dalma esirgesin yavrum.»

176'nci gün, 18 nisan: «Festen ürküyorsun. Bugün Cahit seni öpüp kucaklarken, başında kazara unuttuğu fesli görüp ağlamağa başladın: fesli çıkarınca her zamanki şen çehrelli Şiar oldun.»

185. gün, 27 nisan: «Gözümüzü açınca bizce hayat ve kuvvet veren güzel sesini duyuyoruz. Nörs erkenden odana girmemizi istemiyor. Bekliyoruz ki kalksın, üstünü değiştirsin; ancak o zaman görüşebiliyoruz. Sen bizi her vakit gülererek istikbal ediyorsun, ağlamakta isen hemen susuyorsun.»

Abdülhak Hamit Bey ziyarete geldi. «bunlar ne güzel şeyler» diyerek mini mini ayaklarını okşadı, ellerini öptü. Ben, «Hamit'in eserlerinden ilham alarak büyük bir şair olsun» dedim. Hamit, kemal-i tevazuyla (alçak gönüllülükle), «hayır hayır inşallah büyük adam olursun» dedi.»

195. gün, 7 mayıs: «Bugün çok mahzunuz (üzgünüz): bir matem günü yaşıyoruz. Akşam yediye doğru, Cahit'in nefy-i ebed (yaşam boyu sürgün) cezasına mahkûm olduğunu ve cezasını Çorum'da çekeceğini haber verdiler.»

Fena bir akşam, kabuslu bir gece geçirdik. Cahit'in zavallı haremî (eşi) ile kızı, felakete karşı çok plımsız olmakla beraber bu defaki teessürleri pek fazla idi.

Annem sabaha kadar uyumadı. Gözleri «Cahit» için yaşla dolu idi. Benim için beyni çarpıyordu. Her dakika «acaba kapımız çalacak tevkife mi gelecekler?» diye düşündüğünü, sabah kalktığımız vakit anlatıyordu.»

